

Indicering voor AWBZ-zorg in het onderwijs

Uitgave: Landelijke Vereniging van Indicatieorganen (LVIO), mei 2004

Postadres: LVIO

Mauritskade 33
2514 HD Den Haag

Tel: 070-311.80.90

E-mail: Kennisnetwerk@lvio.nl.

Werkinstructie

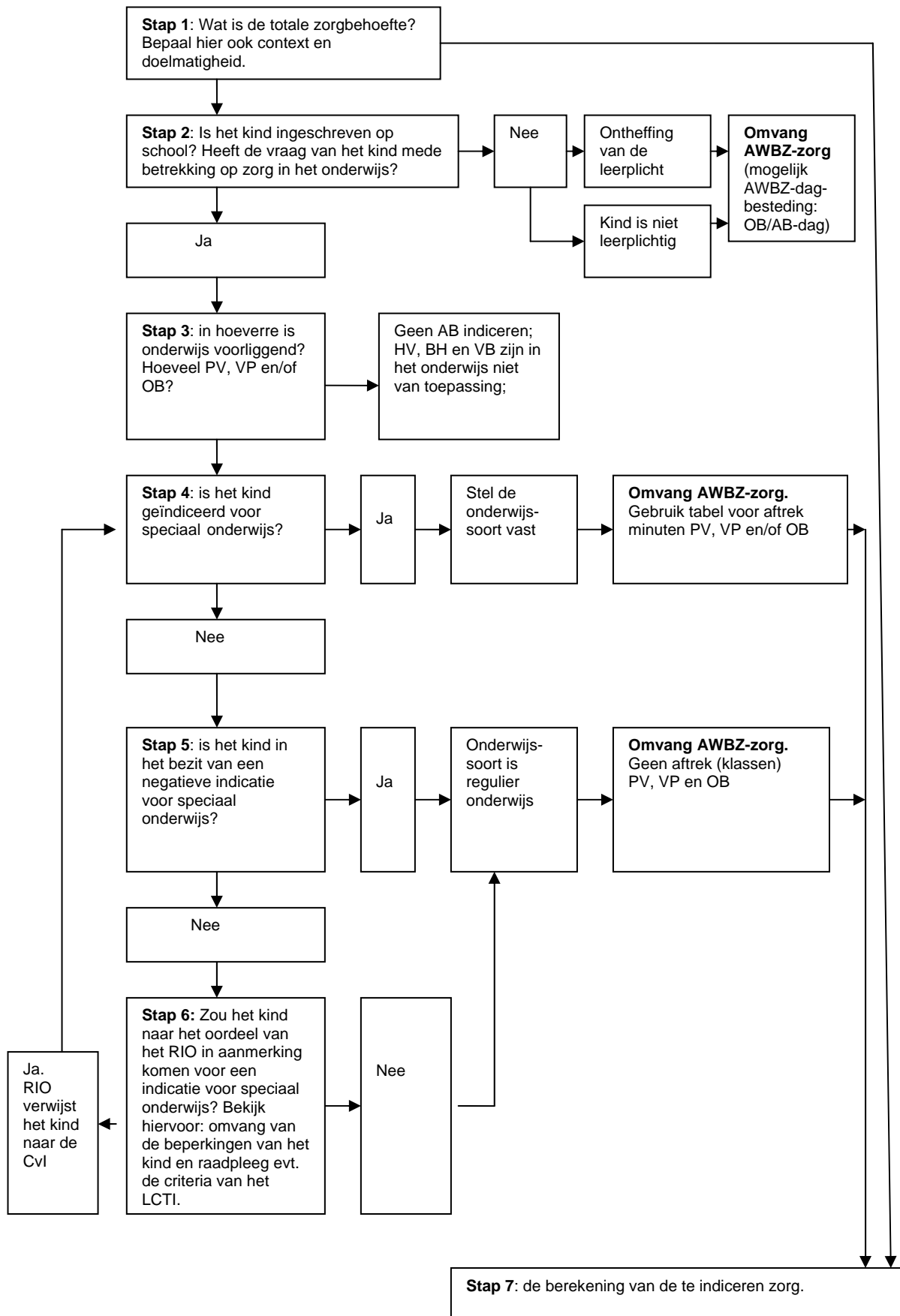
Deze werkinstructie geeft stapsgewijs aan hoe de indicatiesteller voor de AWBZ de onderwijssituatie moet betrekken bij het indiceren van AWBZ-zorg. Iedere stap wordt kort toegelicht. In bijlage 1 staat de verdeelsleutel, waarin wordt aangegeven hoeveel zorg per week de school per functie biedt. In bijlage 2 staan de toe te kennen functies en maximumklasse per functie en tenslotte is er in bijlage 3 een casus uitgewerkt. Deze richtlijn is alleen van toepassing voor primair en secundair onderwijs.

Bij deze werkinstructie hoort de brief aan de Tweede Kamer van 15 maart 2004, kenmerk DGB/OAG-2463928 over de richtlijn 'afbakening en reikwijdte AWBZ en onderwijs' alsmede de richtlijn zelf. Naast deze werkinstructie zijn er te raadplegen stukken die informatie verschaffen over het Nederlands onderwijssysteem, een brochure getiteld "de indicatiecriteria in vogelvlucht", lijsten van REC-coördinatoren (Regionaal Expertise Centrum) en Cvl's (Commissie voor Indicatiestelling). In voorkomende gevallen dient u de werkdocumenten over Persoonlijke verzorging, Verpleging, Ondersteunende Begeleiding, Behandeling en Gebruikelijke Zorg te raadplegen. Alle genoemde stukken kunt u vinden op de website van het LVIO: www.lvio.nl

Inhoudsopgave

Werkinstructie	1
Inhoudsopgave	2
Stroomschema: Vaststellen van de mate van voorliggendheid van onderwijs	3
Stap 1: Wat is de totale zorgbehoefte?	4
Stap 2: Is het kind ingeschreven in school?	4
Stap 3: In hoeverre is het onderwijs voorliggend?	5
Stap 4: Is het kind geïndiceerd voor speciaal onderwijs?	5
Stap 5: Is het kind in bezit van een negatieve indicatie voor speciaal onderwijs?	5
Stap 6: Zou het kind wellicht, naar het oordeel van het RIO, in aanmerking komen voor een indicatie voor speciaal onderwijs?	5
Stap 7: De berekening van de te indiceren zorg	6
Bijlage 1: Tabel de verdeelsleutel	7
Bijlage 2: Toe te kennen functies en maximumklasse per functie	8
Bijlage 3: Casus Nico	9

Stroomschema: Vaststellen van de mate van voorliggendheid van onderwijs

Stap 1: Wat is de totale zorgbehoefte?¹

Het indicatieonderzoek voor AWBZ-zorg in het onderwijs, begint zoals elk indicatieonderzoek met het inventariseren van de totale zorgbehoefte van het kind per functie. Ook bij de indicering van AWBZ-zorg in het onderwijs wordt volledig geredeneerd vanuit de behoefte van het kind. Het gaat er in eerste instantie om dat het kind de benodigde zorg ontvangt. Het is niet de bedoeling dat zorg wordt toegewezen om leerkrachten te ondersteunen.

Ook wordt er in deze fase gekeken naar de context en bekeken of er daadwerkelijk beschikbare andere zorg aanwezig is. Het gaat hier om situaties waarin geconstateerd wordt dat zorg al op een andere wijze dan via de AWBZ beschikbaar is zonder dat er sprake is van een verplichting. Mantelzorg is daarvan een voorbeeld. Het is onverplicht, maar kan wel leiden tot minder AWBZ-aanspraken. Toetsen op overige beschikbare zorg blijft noodzakelijk.

Een toetsing op doelmatigheid is ook van belang. Weliswaar toetst de indicatiesteller voor de AWBZ niet op de kosten van de zorg aan de hand van omslagpunten, maar er zal zeker nagegaan moeten worden of er nog sprake is van doelmatige zorg. Dat is bijvoorbeeld niet (meer) het geval als voor één individuele verzekerde een zorgverlener ingezet moet worden en er een één op één begeleiding ontstaat. In dat geval bestaan er andere doelmatigere oplossingen.

Stap 2: Is het kind ingeschreven op school?

Vervolgens wordt onderzocht met welke voorliggende voorzieningen in (een deel van) de zorgbehoefte kan worden voorzien. Voorliggende voorzieningen zijn alle voorzieningen die voorgaan op de AWBZ. Voor de thuissituatie is het werkdocument Gebruikelijke Zorg van toepassing. Ook zorg vanuit het (speciaal) onderwijs dient in het kader van het Besluit zorgaanspraken AWBZ aangemerkt te worden als voorliggende voorziening.

Daarnaast is voor deze werkinstructie het volgende onderscheid van belang. Als er zorg noodzakelijk is, waarvoor een andere wettelijke bekostigingsregeling van toepassing is, dan kan daarop een beroep worden gedaan en is er geen aanspraak op AWBZ-zorg. Dit geldt onder andere voor onderwijs. In het onderwijs is in het Formatiebesluit WPO van toepassing, waarin extra formatie wordt toegekend voor personeel ten behoeve van een leerling met een handicap.

In deze fase kan ook bekeken worden of ontheffing van de leerplicht aan de orde is. Als ouders van kinderen met een zeer grote zorgbehoefte ervoor kiezen hun kind geen onderwijs te laten volgen, dan kunnen zij ontheffing van de leerplicht aanvragen bij de Onderwijsinspectie en kan overwogen worden over te gaan tot de functies Activerende Begeleiding (AB) en/of Ondersteunende Begeleiding (OB) (DAG) (AWBZ-dagbesteding). Dit geldt ook als een andere oplossing dan het volgen van onderwijs doelmatiger geacht wordt.

Om bovengenoemde redenen moet in dit stadium van het indicatieonderzoek worden vastgesteld of het kind ingeschreven staat op school of ingeschreven gaat worden. Deze vraag is van toepassing op kinderen in de leeftijd van 4 t/m 20 jaar. Als het kind niet op een school staat ingeschreven dan wordt onderwijs uiteraard niet als voorliggende voorziening gekenmerkt. In de volgende stappen wordt uiteengezet hoe kan worden vastgesteld in hoeverre het onderwijs voorliggend is.

¹ Zie bijlage 2 over toe te kennen functies en maximumklasse per functie.

Stap 3: In hoeverre is het onderwijs voorliggend?

Van belang is te weten welke vorm van onderwijs door het kind wordt gevolgd². Binnen het speciaal onderwijs wordt een deel van de zorg die ook tot de AWBZ behoort aangeboden, namelijk de functies Persoonlijke Verzorging (PV), Verpleging (VP) en Ondersteunende Begeleiding (OB). In de functie Activerende Begeleiding (AB) wordt volledig door het onderwijs, zowel regulier als speciaal, voorzien. Met andere woorden er kan geen indicatie AWBZ worden afgegeven voor de functie AB gedurende de schooltijden. De functies Huishoudelijke Verzorging (HV) en (Verblijf) VB zijn in het onderwijs niet aan de orde en blijven buiten beschouwing. De functie Behandeling (BH) wordt altijd los van onderwijs gewogen³.

Stap 4: Is het kind geïndiceerd voor speciaal onderwijs?

Zo ja, stel vast voor welke onderwijssoort. De ouders hebben van de Commissie voor Indicatiestelling van het Speciaal onderwijs een beschikking ontvangen waarin de onderwijssoort staat vermeld. Ter informatie voor de indicatiesteller van de AWBZ is de brochure over de indicatiestelling voor het speciaal onderwijs bijgevoegd. In deze werkinstructie staat een tabel⁴ waarin per onderwijssoort het aantal af te trekken klassen is aangegeven voor de functies PV, VP en OB. Deze tabel is als het ware een maat voor de voorliggendheid van onderwijs. De zorg binnen de onderwijssoort wordt in mindering gebracht op de totale zorgbehoefte. Hiermee is (soort en) omvang van de AWBZ-zorg in het onderwijs in kaart gebracht. Ga verder naar stap 7.

Zo nee, ga verder naar stap 5.

Stap 5: Is het kind in bezit van een negatieve indicatie voor speciaal onderwijs?

Zo ja, vraag een kopie van dit indicatiebesluit aan de ouders. Vervolgens kan op basis van regulier onderwijs de AWBZ-omvang worden vastgesteld. Voor de functies PV, VP en OB is regulier onderwijs geen voorliggende voorziening, zodat er dan geen aftrek plaats vindt (zie ook tabel in de richtlijn). Als een kind regulier onderwijs volgt met een rugzak dient dit aangemerkt te worden als zou een kind speciaal onderwijs volgen. De rugzak bevat immers de zorg vanuit het speciaal onderwijs. Volg de werkwijze zoals onder stap 4 beschreven en ga verder naar stap 7.

Zo nee, ga dan naar stap 6 (het kind is kennelijk niet 'gezien' door de onderwijs-indicatiesteller).

Stap 6: Zou het kind wellicht, naar het oordeel van het RIO, in aanmerking komen voor een indicatie voor speciaal onderwijs?

Als uit onderzoek blijkt dat het kind op meer dan de helft van de volgende items scoort met "vaak of continu hulp, toezicht of sturing nodig" (score 2 of 3), dan moet het kind (de ouders) verwezen worden naar de Commissie voor Indicatiestelling (CvI) van het Regionaal Expertise Centrum (REC) van het betreffende cluster in de regio⁵.

Het betreft de items uit de formulierenset:

B 1.7.1.: oriëntatiestoornissen,

B 1.7.2.: psychosociale functies,

² Voor informatie over de verschillende vormen van onderwijs wordt verwezen naar de website van de LVIO.

³ Zie hiervoor het werkdocument van de LVIO over Behandeling (in ontwikkeling).

⁴ Zie bijlage 1.

⁵ Een overzicht van de CvI's en REC's is te raadplegen op de website van de LVIO.

B 1.7.4. : probleemgedrag, veiligheid,
B 1.7.6.: psychosociaal welbevinden,
B 2: sociale redzaamheid en
B 4: beperkingen persoonlijke zorg.

Daarnaast kunnen de indicatiecriteria voor speciaal onderwijs geraadpleegd worden⁶. Het CvI zal beoordelen of het kind in aanmerking komt voor een indicatie voor speciaal onderwijs. In afwachting van de beslissing van het CvI kan geen indicatie voor AWBZ-zorg in de schoolsituatie worden afgegeven.

Is het helder dat het kind sowieso niet is aangewezen op speciaal onderwijs maar in aanmerking komt voor regulier onderwijs, ga dan verder zoals bij stap 5 onder 'zo ja'.

Stap 7: De berekening van de te indiceren zorg

De volgende formule kan worden toegepast als het kind naar school gaat: Inventariseer de totale zorg tijdens de schoolweken (inclusief het weekend en exclusief het deel dat het onderwijs dient te leveren) = X en inventariseer de totale zorg tijdens de niet-schoolweken (inclusief het weekend) = Y. Totaal wordt de te indiceren zorg dan: $40/52 X + 12/52 Y$ per week.

Uw reactie of vraag:

Heeft u vragen over deze richtlijn dan kunt u deze bij de LVIO stellen via het emailadres Kennisnetwerk@lvio.nl. Ook de vragen over de indicatiestelling in het speciaal onderwijs komen daar terecht.

⁶ Zie brochure "de indicatiecriteria in vogelvlucht" te raadplegen op de website van de LVIO.

Bijlage 1: Tabel de verdeelsleutel

Onderstaande tabel geeft aan hoeveel klassen van de totale zorgbehoefte (AWBZ-zorg) worden afgetrokken.

AWBZ-functie → Onderwijssoort ↓	PV	VP	OB
Visuele handicap, cl. 1, SO	-	-	kl. 1-3: -2; kl. 4: -1
Doof, Cl. 2, SO	-	-	kl.1-3: -3; kl. 4: -2
Slechthorend, Cl.2, SO	-	-	kl.1-3: -2; kl. 4: -1
ESM, Cl. 2, SO	-	-	kl.1-3: -2; kl. 4: -1
LG Cluster III, SO	kl. 1-3: -2; kl.4-8: -1	kl.1-2: -1, kl. 3-7: 0	-
LG Cluster III, VSO	altijd: -1	kl.1-2: -1, kl. 3-7: 0	-
LZ, Cluster III, SO	kl. 1-6: -1; kl. 7-8: 0	kl.1-2: -1; kl. 3-7: 0	-
LZ, Cluster III, VSO	-	kl.1-2: -1; kl.3-7: 0	-
LG/ZMLK, cluster III, SO	kl.1-2: -2; kl.3-8: -1	kl.1-2: -1; kl.3-7: 0	kl.1-2: -2; kl.3-4: -1
LG/ZMLK, cluster III, VSO	kl.1-2: -2; kl.3-8: -1	kl. 2: -1; kl. 3-7: 0	kl.1-2: -2; kl.3-4: -1
Cluster IV, SO	-	-	altijd: -1
(S)BAO met rugzak	Zie geïndiceerde onderwijssoort		
VO met rugzak	Zie geïndiceerde onderwijssoort		

SO = speciaal onderwijs
BAO = basisonderwijs
ESM=kinderen met ernstige spraakmoeilijkheden
LG= lichamelijk gehandicapte kinderen
LZ= langdurig zieke kinderen
ZMLK= zeer moeilijk lerende kinderen

SVO = speciaal voortgezet onderwijs
(S)BAO = speciaal basisonderwijs
Cl.= cluster
kl.= klasse

Lees de tabel als volgt (aan de hand van voorbeelden)

Voorbeeld 1

In de tabel lees je: LG Cluster III, SO; PV kl.1-3: -2

In dat geval: een kind valt onder LG Cluster III, SO en heeft een zorgbehoefte voor PV klasse 1, 2 of 3 (want "kl.1-3"); in dat geval trek je twee klassen ervan af (want "-2").

Bij zorgbehoefte klasse 1 en 2 leidt de aftrek dan tot de conclusie dat er geen AWBZ-zorg aangevuld dient te worden. Bij klasse 3 (waar je twee klassen van aftrekt) blijft er voor de AWBZ-indicatie klasse 1 over.

Als er voor dat kind sprake is van een zorgbehoefte voor de functie PV klasse 4, 5, 6, 7 of 8 (want "kl.4-8"), dan wordt er 1 klasse van de zorgbehoefte afgetrokken (want "-1").

Voorbeeld 2

In de tabel lees je: LG Cluster III, VSO; VP kl.3-7: 0

In dat geval: een kind valt onder LG Cluster III, VSO en heeft een zorgbehoefte voor VP klasse 3, 4, 5, 6 of 7 (want "kl.3-7") dan wordt er niets afgetrokken (want "0"). Dan wordt dus geïndiceerd voor de klasse waar de zorgbehoefte voor bestaat zonder aftrek."

Voorbeeld 3

Waar de schooltype niet genoemd wordt (ZML-onderwijs en enkele typen VSO), is geen sprake van aftrek van klassen. Dan wordt dus geïndiceerd voor de klasse waar de zorgbehoefte voor bestaat zonder aftrek.

Bijlage 2: Toe te kennen functies en maximumklasse per functie

*Persoonlijke verzorging*⁷

Activiteiten: -wassen
-aan en uitkleden
-toiletgang
-eten en drinken

Deze activiteiten zijn uit te drukken in minuten.

*Verpleging*⁷

Activiteiten: -algemeen verpleegkundige handelingen
-voorbehouden handelingen

*Ondersteunende begeleiding*⁷

De AWBZ functie Ondersteunende Begeleiding (in het onderwijs) is gericht op bevordering en behoud van zelfredzaamheid. Deze functie kan niet worden ingezet om voortdurend individuele begeleiding aan een leerling te geven.

De omvang van de indicatiestelling OB (alg) in het onderwijs is als volgt genormeerd:

Klasse 1 (0 tot 1,9 uur per week) - intervalbegeleiding

Klasse 2 (2 tot 3,9 uur per week) - intervalbegeleiding, doorgaans meerdere keren per week

Klasse 3 (4 tot 6,9 uur per week) – min of meer dagelijkse begeleiding, eventueel meerdere keren per week.

Een indicatie voor de functie OB (ALG) boven klasse 3 kan in uitzonderingsgevallen, te beoordelen door het RIO, worden toegekend.

Naast de AWBZ-zorg die aan het onderwijs wordt toegekend kan er daarnaast ook zorg in de thuissituatie noodzakelijk zijn. Deze vraag wordt apart gewogen. Voor de functies PV en OB geldt het wegingskader Gebruikelijke Zorg.

⁷ "80-20 regel"

Voorbeeld met de functies PV en VP: het indicatieorgaan voor de AWBZ bekijkt of er een noodzaak is voor bijvoorbeeld de functie Persoonlijke Verzorging. Als dat het geval is en daarbinnen is enige vorm van verpleegkundig handelen nodig, dan de '80-20 regel' toepassen. Dit betekent dat de functie PV wordt geïndiceerd en er geen indicatie wordt afgegeven voor zeer gering volume functie VP. Natuurlijk kunnen ook beide functies, gezien de zorgdoelen, aan de orde zijn.

Bijlage 3: Casus Nico⁸

Onderstaand staat een casus met het stappenplan van de werkinstructie.

Stap 1 : wat is de totale zorgbehoefte van Nico?

Nico is een jongen van 10 jaar met het syndroom van Down. Uit psychologisch onderzoek bleek een totaal IQ van 65. Daarnaast heeft hij een aantal somatische aandoeningen waardoor er sprake is van incontinentie en maag- en darmstoornissen waardoor er regelmatig kleine hoeveelheden voeding geconsumeerd dient te worden. De zelfredzaamheid op het gebied van ADL is tamelijk laag waardoor hij geholpen moet worden bij aan- en uitkleden. Vanwege bovenmatige slijmvorming in de mond moet regelmatig zijn gezicht gereinigd worden. Hij heeft auditieve beperkingen, maar die zijn met zijn gehoorapparaat prima op te heffen. Vanwege zijn beperkte visus draagt hij een bril.

Zorgnoodzaak van Nico:

Dagelijks: persoonlijke verzorging	Zich wassen	15 minuten
	Zich kleden	16 minuten
	Toiletgang	20 minuten
	Eten en drinken	12 minuten

	Totaal	63 minuten
Wekelijks:		315 min. (5 uur+15 min.)

Stap 2: Is Nico ingeschreven in school?

Ja. Gevraagd wordt om extra ondersteuning op school om Nico in het reguliere basisonderwijs te handhaven. Thuis redden de ouders het goed met hem en hebben momenteel geen hulpvraag.

Stap 3: In hoeverre is onderwijs voorliggend?

Er wordt voor Nico een indicatie voor de functie PV gevraagd. Doorgaan naar stap 4.

Stap 4: Is Nico geïndiceerd voor speciaal onderwijs?

Nee, er is geen indicatie voor speciaal onderwijs. Doorgaan naar stap 5.

Stap 5: is Nico in bezit van een negatieve indicatie voor speciaal onderwijs?

Nico is niet in bezit van een negatieve beschikking. Doorgaan naar stap 6.

Stap 6: Zou Nico wellicht naar het oordeel van het RIO, in aanmerking komen voor een indicatie voor speciaal onderwijs?

Na de check met de items B 1.7.1., B 1.7.2., B 1.7.4., B 1.7.6., B2 en B4 en de check met de indicatiecriteria voor het onderwijs wordt geconstateerd dat Nico niet in aanmerking komt voor speciaal onderwijs. Er vindt dus geen aftrek plaats voor de functie PV.

Stap 7: Berekening van de zorg van Nico

Er is geen aftrek wegens onderwijsindicatie. Berekening: $40/52 * 315 \text{ minuten} = 242 \text{ minuten} = 4 \text{ uur en } 2 \text{ minuten per week} = X$. De totale zorg tijdens de niet-schoolweken (Y) is 0. $40/52 X + 12/52 Y = \text{klasse } 3 \text{ (4 tot } 6,9 \text{ uur per week)}$.

Als Nico met een indicatie voor speciaal onderwijs toegelaten zou zijn tot het LG/ZML-onderwijs met dezelfde zorgnoodzaak zou er volgens de tabel een aftrek van 1 klasse plaats vinden en komt Nico in klasse 2 (2 – 3,9 uur per week).

⁸ De naam Nico is gefingeerd.